

Az Európai Unió céljai a digitális oktatás területén - Változások és változatlanok

Kalás Vivien

Az Európai Bizottság legújabb digitális oktatási cselekvési tervének céljai arra világítanak rá, hogy hiába foglalkoznak a témával közösségi szinten már több mint két évtizede, a problémák máig változatlanok maradtak.

A 2021. év több szempontból is egy új időszak kezdete az uniós országok oktatáspolitikai együttműködésében. Az Erasmus+ program keretei között több hallgató élhet majd a tanulmányi mobilitás lehetőségével, mint az előző költségvetési ciklusban, köszönhetően a csaknem kétszeresére növekedett rendelkezésre álló forrásnak. A tagállamok 2030-ig terjedően új szakpolitikai [referenciaértékekben](#) állapodtak meg, valamint életbe lépett a digitális oktatási cselekvési [terv](#) is. Utóbbinak különös relevanciát adott a koronavírus-járvány következtében kialakult helyzet, melynek tapasztalatait is figyelembe vette az Európai Bizottság (EB) a dokumentum kidolgozásakor. A benne foglalt jövőbeni irányvonalak – a megfelelő környezet, a kellő szintű digitális kompetencia, illetve a fokozott együttműködés megvalósítása – ugyanakkor nem tekinthetők újdonságnak. A közösségi törekvések, melyek az oktatás és képzés változó korhoz való alkalmazkodását voltak hivatottak szolgálni, mindvégig ezen célok elérésére irányultak, egészen az 1990-es évek közepétől kezdődően, amikor is az Európai Unió foglalkozni kezdett a digitalizáció és az oktatás kapcsolatával.

A szoros tagállami együttműködés és minőségi oktatás feltételeinek megteremtésének szükségessége már a legelső időszakban megfogalmazódott közösségi szinten. Utóbbiba az oktatási intézmények megfelelő technológiai felszereltsége mellett a képzett és hozzáértő pedagógus állomány is beleértendő. Az Európai Bizottság a közoktatásra vonatkozó, 1996-tól 1998-ig szóló „Tanulás az információs társadalomban” című [cselekvési tervében](#) az iskolák digitális eszköztárának hiányosságaira hívta fel a figyelmet, kiemelve, hogy a modern technológiák bevonása a tanításba hozzásegíti a diákokat egy újfajta tudás elsajátításához, valamint a hagyományostól eltérő tanulási módszereket is kifejleszthetnek. Az uniós testület a fejlődés érdekében az egyik legfontosabb lépésnek az Internet-hozzáféréssel rendelkező iskolák számának növelését tartotta, továbbá szorgalmazta a pedagógusok továbbképzésének támogatását is. Mindemellett javaslatot tett egy olyan online platform létrehozására, amely teret nyújthat majd az intézmények, tanárok közötti tapasztalatcserének. Ez a fajta összekapcsolódás pedig nem csupán az oktatás minőségét növelheti, de kialakulhat általa egy európai dimenziója is a tananyagoknak.

A 2001 és 2004 közötti időszakra vonatkozó elektronikus tanulási [cselekvési tervben](#) ismét az infrastruktúra és a kooperáció került középpontba. A Bizottság továbbra is problémaként tüntette fel a dokumentumban az oktatási intézmények nem megfelelő digitális felszereltségét, valamint felhívta a figyelmet arra is, hogy az eszközök biztosításán túl új tanítási módszerek kidolgozása is elengedhetetlen, melyek beépítését a nemzeti tantervekbe – a legalsó szinttől elkezdve - minél hamarabb érdemes lenne elkezdniük az államoknak. Ezen túlmenően az EB továbbra is kiemelt jelentőségűnek tartotta az információk, a sikeres vagy éppen kudarcos kezdeményezések okainak megosztását,

melyeknek nem szabad az iskolák közötti párbeszédre korlátozódniuk, az eszmecserébe be kell vonni a döntéshozókat is. A cselekvési terv bemutatásakor már négy esztendeje létezett – és máig létezik - a brüsszeli székhelyű Európai Iskolahálózat, mely az európai oktatási minisztériumokat kapcsolja össze, és fő célja, hogy segítséget nyújtson elsősorban az intézményeknek és a pedagógusoknak a XXI. századhoz való alkalmazkodásban, különös tekintettel a digitális technológiák alkalmazására.

A 2000-es évek közepéig ez a két irányvonal volt a meghatározó az Európai Unió digitális oktatással kapcsolatos célkitűzéseit illetően, 2004-től kezdődően viszont egyre nagyobb figyelmet fordítottak a tanulókra is, kompetenciáik fejlesztésére. A szándék emögött az volt, hogy a fiatal generációk tagjai olyan európai polgárokká váljanak, akik készségeik révén hamar el tudnak helyezkedni a munkaerőpiacon és könnyen idomulnak annak változó elvárásaihoz. A digitális kompetencia fogalmát az Európai Parlament és a Tanács egy 2006-os [ajánlása](#) olyan jártasságként definiálja, mely „az infokommunikációs technológiák magabiztos és kritikus használatát” jelenti „a munka, a szabadidő és a kommunikáció terén”. Ezzel együtt annak a nyolc kulcskompetenciának egyikeként nevezik meg, amik az élethosszig tartó tanuláshoz, „a személyes önmegvalósításhoz és fejlődéshez, az aktív polgársághoz, a társadalmi beilleszkedéshez, valamint a foglalkoztatáshoz” szükségesek. Később, 2018-ban ezeket felülvizsgálják és pontosítják, ám a digitális kompetencia meghatározásának lényegi része változatlan maradt.

Az esélyegyenlőség megteremtése és a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése a legalább alapszintű készségek elsajátítása által visszatérő elem és hivatkozási pont az uniós dokumentumokban. A Bizottság az Elektronikus tanulási [programban](#) (2004-2006), a 2010-es európai digitális [menetrendben](#), illetve a 2013-as „Megnyíló oktatás” elnevezésű [kezdeményezésében](#) egyaránt amellett érvelt, hogy a digitális jártasság megszerzésével mérsékelhetővé válnak a regionális különbségek, éppen ezért lényeges, hogy a diákok a megfelelő környezetben fejlődhessenek már az iskolarendszerbe való belépésüket követően. A 2018-as digitális oktatási [cselekvési tervben](#) is az oktatás egyik fő feladatául a még mindig nem kielégítő színvonalú, ám fontos jártasságok fejlesztését jelölték meg, amelyeket ekkor a Bizottság már részletez is a 2016-os európai polgári digitális [kompetenciakeretben](#) foglaltakat alapul véve. Közéjük tartozik az információ- és adatkezelési jártasság, kommunikáció és együttműködés, a digitális tartalom előállítás és szerkesztése, a technológia biztonságos használata, továbbá a problémamegoldó képesség.

Mindezzel párhuzamosan az oktatási intézmények eszközállományának javítása, illetve a nemzetek közötti együttműködés szorosabbá fűzése is végig jelen volt az évek folyamán az EU digitális oktatással kapcsolatos dokumentumaiban. Erre irányult a már említett „Megnyíló oktatás” kezdeményezés is, melynek elsődleges célja az volt, hogy a digitális technológia és a nyílt hozzáférésű segédanyagok révén egy mindenki számára elérhető oktatás valósuljon meg. Segítségnyújtásként a Bizottság 2013-ban elindította a Megnyíló Európai Oktatás portált, amely 2018-ig egy helyen jelenítette meg a már létező, segédanyagokat tartalmazó internetes oldalakat és összekötötte egymással az európai tanulókat, oktatókat, valamint kutatókat.

Tekintettel arra, hogy az Európai Unióban az oktatás nemzeti hatáskörben van, a Bizottság a javaslatlétéleknél, kezdeményezések indításánál és anyagi forrás biztosításánál sokkal többet nem tehet azért, hogy megszűnjenek a fentebb leírt problémák a tagállamokban. Az új digitális oktatási cselekvési tervben kitűzött, ugyanezen tényezőkre irányuló célok viszont arra engednek következtetni, hogy a tagországoknak bőven van még teendőjük ezeken a területeken, több mint húsz év eltelte után is.

2021.05.04.